

Republika Srbija
Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo

Ministarka
mr Jasna Matić dipl.ing.

Poštovana,

FOX Televizija je učestvovala u javnim konsultacijama o uvođenju digitalnog terestričkog emitovanja TV i RA programa u Srbiji, koje je u Beogradu, Nišu i Novom Sadu organizovalo Ministarstvo za telekomunikacije i informaciono društvo.

Na skupu u Beogradu prezentovali smo načelne stavove FOX Televizije i matične kompanije News Corporation u domenu digitalnog terestričkog emitovanja TV i RA programa u Srbiji.

U Nišu smo izneli iskustva FOX Televizije o analognoj radiodifuziji i predloge koji mogu da omoguće da se propusti uočeni u analognoj radiodifuziji ne ispolje i u digitalnoj radiodifuziji.

Na skupu u Novom Sadu postavili smo samo neka od pitanja koja se odnose na tranzicioni period, za koji smatramo da će biti posebno delikatan.

U prilogu ovog dopisa dostavljamo dokumente koji su bili osnova za izlaganje u Beogradu, predloge iz Niša i pitanja i zahteve postavljene u Novom Sadu.

Sa poštovanjem,

Goran Slavov, Tehnički direktor FOX Televizije d.o.o.
Miloje Nešić, Šef emisije tehnike FOX Televizije d.o.o.
Goran Zlatanov, Inženjer emisije tehnike FOX Televizije d.o.o.

Prilog br. 1

Stavovi News Corporation i FOX Televizije

o uvođenju digitalnog terestričkog emitovanja TV i RA programa u Srbiji

DTT TRANZICIJA

DTT (Digital Terrestrial Television) je šansa i News Corp želi da aktivno učestvuje u tom procesu.

Postojeći emiteri, uključujući FOX, poseduju znanje, kvalifikacije i sredstva da učine DTT u Srbiji uspešnom. Regulatorni okvir treba da bude opisan na fer i izbalansiran način, da motiviše emitere da ulažu u nove DTT kanale, koji će biti motivišući faktor za prelazak korisnika na digitalni prijem i ulaganje u Set Top Box-ove.

GLAVNO OBAVEŠTENJE

- DTT pruža veći izbor i raznolikost kvalitetnih programa za korisnika.
- Šansa će biti propuštena, korisnici će biti oštećeni i DTT tranzicija će propasti, ako se akcenat ne stavi na program, uveravajući korisnike da DTT pruža šansu za većom ponudom i boljim kvalitetom slike.
- Dok je adekvatno tehničko planiranje ključ svega i treba da se uradi pažljivo, naše glavno ubedenje je da će DTT tranzicija, zamišljena kao čisto tehnički proces rezultirati neuspehom.
- FOX želi da aktivno doprinosi DTT tranzicionom procesu, doprinoseći u svim aspektima od tehnologije pa do regulacije ili kreiranja programa, prenoseći znanje News Corp-a iz Evrope i USA.
- Naš cilj je da doprinesemo uspešnoj DTT tranziciji kao benefit celoj industriji, korisnicima i šire, srpskom društvu, koji mogu ovo iskoristiti kao šansu za priključenje evropskim komšijama i nastaviti sa širenjem medijske raznolikosti koja je počela pre par godina.
- Povećan izbor, kvalitet programa i prijema je ono što će motivisati korisnike da pređu na digitalni prijem. Bitno je, da novi regulatorni okvir bude opisan na način koji će osigurati široku podršku od strane postojećih nacionalnih emitera, koji imaju visok nivo znanja i finansijska sredstva da ulažu u novi program.
- Trenutni nacionalni emiteri zato imaju ključnu ulogu u ovoj tranziciji i ulogu motivatora za prelazak na digitalni prijem, u praksi, lansiranjem novih programa.
- FOX je, u praksi, demonstrirao svojim skorašnjim uspehom, sposobnost da za srpske gledaoce razvije atraktivan program i namerava da nastavi u digitalnom okruženju, za celokupni benefit srpskog društva.

REGULATORNI OKVIR

A) IZBOR MREŽNOG OPERATERA I DODELA PROGRAMSKIH DOZVOLA

FOX je relativno neutralan po tom pitanju, dokle god je prihvaćeno racionalno rešenje. Kao emiteru treba da mu se garantuje čvrst regulatorni okvir (s obzirom na mrežno pokrivanje i programsku dozvolu koju poseduje) u cilju nastavka ulaganja u program i lansiranja novih programa.

U praksi, FOX bi radio po jednom od dva scenarija navedenih dole, pri čemu prioritet stavljamo na scenario a), ako se implementira na predloženi način.

a) Jedan jedinstven mrežni operator

Sve multiplekse i digitalno terestrijalno emitovanje obavlja jedinstveni tehnički operator. U tom slučaju nužno je razjasniti da taj operator ima čisto tehničku ulogu. Pošto je on, de fakto, u monopolskom položaju i mora garantovati svim emiterima sa dozvolom pošten i nediskriminatorски pristup frekvencijama.

Način na koji ovaj jedinstveni operator radi, mora se regulisati preciznim zakonskim okvirom, (izbegavajući nerazumne cene s obzirom da je u monopolskom položaju). Dodatno, potrebno je razjasniti da je uloga tog operatera čisto tehnička tj. on nema pravo da odlučuje koji program može ili ne može da se digitalno emituje.

Programska dozvola

Ovu odluku (odlučivanje koji kanal se može emitovati u DTT) mora doneti RRA, koja treba da, poštuju više kriterijuma pri odlučivanju, za benefit celokupnog društva.

b) 2 mrežna operatora – 1 za javne emitere i 1 za komercijalne emitere

Svi komercijalni nacionalni emiteri udružuju investicije i koriste svoj multipleks (angažujući tehničkog operatora ako je neophodan i dajući trećim licima kanale u multipleksu pod definisanim uslovima), dok javni servis upravlja svojom mrežom.

Po ovom scenariju svaki nacionalni komercijalni emiter je odgovoran za rad svog multipleksa.

Ovaj scenario ima prednost u razrešavanju finansijskog/inesticionog pitanja za javni servis, kao i investicija za sve komercijalne multiplekse koji postaju odgovornost svakog nacionalnog emitera. Očigledno koordinacija se događa na centralizovani način za izbor tehničkih standarda (MPEG-2 ili MPEG-4, SFN ili MFN, itd.)

B) TAKSA ZA DOZVOLU

U svakom slučaju, bilo koja taksa za digitalno emitovanje programa treba da bude proporcionalna potencijalnim prihodima od novih DTT kanala. Iskustva u Zapadnoj Evropi pokazuju da DTT vodi ka komadanju auditorijuma sa kreiranjem novog, za najbolje nove kanale

sa udelom od 2-3% u ukupnom auditorijumu. To se mora uzeti u obzir pri strukturi bilo koje takse.

C) POTREBNO VREME ZA SWITCH OFF I POKRIVENOST U %

Potrebno vreme za switch off je stvar od krucijalne važnosti.

Prvo, bitno je razlikovati u diskusiji:

- (i) potrebno vreme tehničkog pokrivanja tj. kad cela zemlja bude pokrivena signalima digitalnih predajnika
- (ii) potrebno vreme 100% efektivnog pokrivanja zemlje, koje je kad 100% kućnih korisnika poseduje STB-ove. U teoriji tehničko DTT pokrivanje može biti približno 100%, a da u isto vreme broj kućnih korisnika koji poseduje STB bude nula.

Od velike važnosti, za terestričko emitovanje u Srbiji, je da analogni switch off treba da se dogodi kad bar 90% kućnih korisnika bude snabdeveno sa STB-om.

Naš predlog za switch-off je sledeći:

- 1 ili idealno 2 mreže (frekvencija) treba da budu dodeljene za simultano digitalno emitovanje svih nacionalnih kanala koji se trenutno emituju analogno. U skoro svim zemljama dodeljene su takve mreže da razreše tranzicioni proces. News Corp i FOX su voljni da angažuju međunarodne stručnjake da doprinesu analizi i proveru potencijalnih slobodnih frekvencija.
- Jednom kada se pronađu dve mreže, mreža #1 treba da se iskoristi za reemitovanje u DTT-u analognih kanala; mreža #2 treba da se iskoristi za emitovanje novih kanala kao podstrek za prelazak na DTT.
- Posle 24 meseca simulcast-a i DTT promocije sa objektivnim ostvarivanjem 60% efektivnog pokrivanja što se može ostvariti ako se atraktivni kanali ubace u multipleks na mreži #2), javni servis treba da prestane da emituje program analogno.
- Od ove tačke pa u sledećih 12 meseci, DTT efektivno pokrivanje treba da dostigne 80%, dok se novi kanali lansiraju na mreži #3.
- Posle isteka trajanja dozvola narednih 12 meseci, efektivno pokrivanje treba da je doseglo 90% i svi nacionalni analogni kanali treba da se ugase kako bi se doseglo pokrivanje od 100%.
- Ovo treba da se dešava na principima "digitalnih ostrva" region po region. Pristup je prednost jer se rizik odnosi samo na jedan region u zatom trenutku i omogućava da se uči na greškama pri prelasku na sledeći region.

IDEALNA RASPODELA SPEKTRA POSLE SWITCH OFF-a

Posle switch off-a FOX predlaže sledeći zadovoljavajući ishod:

- 8 multipleksa (MUX) totalno dostupnih posle switch off-a

- Kompresioni algoritam koji omogućava do 8 kanala po MUX-u
- MUX # 1 koji sadrži 3 (2+1) RTS kanala + 5 nacionalnih komercijalnih kanala
- MUX # 2, 3, 4, 5 na koje se raspoređuje do 32 kanala podeljenih na 5 nacionalnih emitera (oko 6 kanala po emiteru)
- MUX # 6, 7, 8 na koje se raspoređuju novi kanali, koji nemaju zemaljsko emitovanje danas

Ovaj scenario je prikladan i omogućava motivaciju postojećih komercijalnih emitera da ulažu u DTT, pošto dobijaju mogućnost da proizvedu još 6 novih kanala, dok su novi korisnici nagrađeni sa 3 MUX-a od 7 novih MUX-ova, što je 43% ukupnih kanala. To izgleda kao pošten tretman koji garantuje raznolikost i povećava konkurenciju.

TEHNIČKA PITANJA

DVB-T vs. DVB-T2

DVB-T je u ovom trenutku prioritetan pristup, dok je DVB-T2 još u postupku standardizacije. U apsolutnim rokovima, DVB-T2 će biti poželjan izbor kad bude spreman za korišćenje, pošto omogućava da se 30% dodatnih kanala emituju u istom spektru. Ipak prelazak sa DVB-T na DVB-T2 zahtevaće promenu STB-ova kod korisnika.

MPEG-2 vs. MPEG-4

MPEG-4 pruža mogućnost za veći broj kanala korišćenjem istih kapaciteta, tj 8 do 9 kanala. To je standard već spreman za korišćenje (koristi se u pojedinim zemljama) i predstavlja naš prioritetni izbor.

Mrežna konfiguracija (SFN, MFN ili kombinacija)

SFN je poželjan izbor. Ona optimizira korišćenje spektra i predstavlja najbolje rešenje za nacionalne kanale u malim zemljama kao što je Srbija. MFN je dobrodošla za regionalno pokrivanje. U svakom slučaju SFN i MFN nisu isključivi i mogu se kombinovati.

PROGRAMSKI SADRŽAJ

Specijalizovani tematski kanali su najpogodniji za kreiranje višekanalnog okruženja. Oni su ti koji pokreću DTT tranziciju, podržanu znanjem postojećih emitera, koji su dokazali svoju sposobnost da razvijaju program koji je atraktivan za gledaoce.

EKONOMSKA PITANJA

Biće nemoguće dobiti spoljno finansiranje za sve troškove povezane sa DTT tranzicijom, pa je zato najvažnije opisati okvire koji motivišu emitere da ulažu u nove kanale, koji će potom motivisati korisnike da pređu na digitalni prijem i investiraju u STB-ove.

Takođe, treba napomenuti da propisi Evropske Unije zabranjuju subvencije samo DTT STB-ova. Bilo koja subvencija mora da bude tehnološki/platformski neutralna, tj. da omogućava korisniku da pređe na digitalni prijem (kablovski, satelitski), a ne samo na digitalni zemaljski.

News Corp i FOX su spremni da asistiraju sa ciljem da se neki troškovi/procene izračunaju, uključujući i troškove STB-ova kao i troškove emisione infrastrukture.

PROMOCIJA DIGITALIZACIJE

Reklamni blok od 12 minuta, ne može promovisati digitalizaciju.

Vreme predviđeno za reklame potrebno je emiterima da ostvare prihode, naročito sada kada je konkurencija velika. Promocija digitalnog emitovanja treba da bude izvan reklamnih blokova.

Prilog br. 2

Predlozi FOX Televizije za uvođenje principa u projektovanju i planiranju digitalnog terestričkog emitovanja TV i RA programa u Srbiji

FOX Televizija predlaže da se evidentni propusti i nedostaci uočeni u analognoj radiodifuziji ne ponove u digitalnoj radiodifuziji.

Proces dodele dozvola za RA i TV stanice je upravo završen i trajao je oko 3 godine. Iskustva su sveža a neposredno predstoji planiranje i dodela za digitalnu radiodifuziju.

Predlažemo državnoj administraciji primenu određenih principa, odnosno opredeljenja:

1. Nediskriminatorски princip

FOX Televizija ne pokriva signalom koji zadovoljava tehničke norme ili uopšte ne pokriva, više od 60 gradova, koji su opštinski i okružni centri. Na taj način su građani diskriminirani u pogledu mogućnosti praćenja televizijskog programa.

Sugerišemo da se planskim i zakonskim aktima predvidi da komercijalne televizije sa tzv. nacionalnim pokrivanjem dobiju realnu mogućnost da pokriju sve opštinske i okružne centre u Srbiji.

Ovaj princip bi bilo moguće ostvariti u domenu digitalnog terestričkog emitovanja, usvajanjem kriterijuma od 90 % pokrivanja populacije Srbije, sistemom DVB-T (DVB-T2) predajnika.

2. Princip ravnopravnosti

Mreže koje su dobile komercijalne televizije za nacionalno područje pokrivanja, nisu ravnopravne. Tako npr. FOX Televizija na 36 predajnika ima ukupan ERP od 141 kW, dok TV Avala samo na jednom predajniku ima ERP od 1 MW. Ukupan ERP TV Pink je oko 240 kW a B92 je na nivou od 430 kW. Kada su u pitanju poslednje dve televizije razlika je napravljena na predajnicima Avala i Venac. Odnosno, FOX Televizija uopšte nije dobila lokaciju Avala a na lokaciji Venac ima redukovani dijagram zračenja i mali ERP. Neprihvatljivo je da se planiraju frekvencije za najvažnije lokacije u Srbiji čiji je potencijalni auditorijum više od milion gledalaca a da se projektuju redukovani dijagrami zračenja.

Smatramo da bi ovu situaciju trebalo izbeći kada budu planirane digitalne mreže. Digitalne mreže moraju biti ravnopravne.

3. Princip optimalnog korišćenja spektra

Neki od predajnika koji se smatraju važnim u Srbiji, imaju zanemarljivo pokrivanje potencijalnog auditorijuma. Sa druge strane gradovi koji se nalaze u neposrednoj okolini ovih predajnika nisu pokriveni. Ne može se govoriti o dosadašnjem racionalnom korišćenju spektra ako je preko 60 gradova ostalo nepokriveno a dodeljeno je nekoliko frekvencija na lokacijama koje za komercijalne televizije sa nacionalnim pokrivanjem nemaju značaj, odnosno ne pokrivaju nijedan grad. U domenu digitalne radiodifuzije neophodno je poštovati princip optimalnog korišćenja spektra.

4. Princip uvažavanja realnog okruženja

Susedi, Hrvati, Mađari i drugi počće analogno-digitalnu tranziciju narednih godina. Sugerišemo državnoj administraciji da pri izradi digitalnog plana raspodele uzme u obzir i kanale na kojima rade susedi, jer je aktuelno iskustvo loše. Tako je npr. FOX Televizija za područje Velikog Pomoravlja dobila kanal koji Rumuni koriste decenijama i koji je međunarodno koordiniran. Takođe, dobili smo kanal za pokrivanje Mačve i dela Srema a koji BN Televizija iz Bosne koristi najmanje 10 godina pre nas. Dakle, neophodno je elementarno sagledati planove raspodele susednih zemalja.

5. Princip rada u skladu sa dodeljenim dozvolama

Mnoge nacionalne, regionalne i lokalne televizije koriste frekvencije za koje nemaju dozvole. Može se reći da se radi o stotinama frekvencija. Ima primera da lokalne stanice koriste više od deset nelegalnih frekvencija a da neke nacionalne televizije koriste više desetina nelegalnih frekvencija. FOX Televizija se zalaže za poboljšanje funkcije kontrole i efikasnosti kaznenih mera, koje Ministarstvo telekomunikacija i RATEL treba da sprovede.

Pored toga, predlažemo uspostavljanje efikasnih procedura za dodelu dozvola za dopunsko pokrivanje. Odnosno, neophodno je omogućiti korišćenje frekvencija i pre dopune plana raspodele. RATEL bi na taj način dodeljivao dozvole za dopunsko pokrivanje u tačno definisanom vremenskom roku a čim TV ili RA stanica ispune propisane uslove. Na taj način se ne bi čekalo na dugu, zapravo vremenski nedefinisanu administrativnu proceduru dopune plana raspodele frekvencija.

Rezimirajući, ukoliko primenjujemo pomenute principe možemo da očekujemo regularniju situaciju u digitalnoj radiodifuziji u odnosu na stanje u analognoj radiodifuziji.

Prilog br. 3

Pitanja FOX Televizije o tranzicionom periodu

1. Zaštita radnih kanala FOX Televizije u periodu tranzicije

Većina kanala na kojima radi FOX televizija u Srbiji nije međunarodno kordinirano. Posebno skrećemo pažnju na kanale u Vojvodini, Mačvi i Beogradu, pošto smatramo da bi se tu mogao osetiti najveći uticaj digitalnih kanala iz susednih zemalja. Kanali koji mogu biti ugroženi su:

- 51. UHF kanal sa Vršačkog brega u zoni južnog Banata, od strane istog kanala dodeljenog Rumuniji za digitalno emitovanje u zoni duž granice sa Srbijom ;
- 25. UHF kanal sa Cera u zoni Mačve i centralnog i zapadnog Srema, od strane istog kanala dodeljenog Bosni i Hercegovini za digitalno emitovanje sa Majevice ;
- 50. UHF kanal Subotica u zoni severne Bačke, od strane istog kanala dodeljenog Rumuniji za digitalno emitovanje
- 12. VHF kanal sa Torlaka u zoni Beograda, istočnog Srema i južnog Banata, od strane T-DAB predajnika iz susednih zemalja a potencijalno i iz Srbije

Naše pitanje je da li će se štititi notirani ali i ostali naši kanali, koje smo prema dozvoli dobili, u periodu trajanja dozvole.

2. Minimalni kvalitet TV signala u periodu tranzicije.

Kvalitet signala FOX televizije ne sme se narušiti prilikom digitalnog emitovanja u tranzicionom multipleksu. Signal koji napaja naše predajnike je MPEG-2 strim od 6Mbps nastao komprimovanjem izlaznog SDI signala iz televizije, te očekujemo da mrežni operator omogući najmanje ekvivalentan kvalitet u prenosu i emitovanju našeg signala.

U suprotnom, ako se ne dostigne ekvivalentan kvalitet u prenosu i emitovanju signala, gledaoci će biti dovedeni u zabludu da je analogni servis bolji od digitalnog.